

Vele jaren lang was de Spaanse arts en journalist Joaquin Navarro-Valls een van de belangrijkste leken aan de top van de katholieke Kerk. Van 1984 tot 2006 was hij immers perschef van het Vaticaan en daarmee ook de woordvoerder van de pausen Joannes-Paulus II en Benedictus XVI. Een boek met onthullingen over zijn Vaticaanse jaren zal hij niet schrijven, maar praten met *Kerk+Leven* wil hij wel.

Erik De Smet

‘Journalisten willen slechts één ding, nieuws’

HOE WORDT een psychiater journalist, die journalist vervolgens woordvoerder van de paus? Volgens Joaquin Navarro-Valls geldt ook hier het toeval. De Spanjaard is in de Eeuwige Stad lange tijd de correspondent van de Madrileense krant *ABC*. Zijn collega's verkiezen hem tot tweemaal toe als voorzitter van de buitenlandse journalisten in Rome. Op een dag besluit hij een punt te zetten achter die carrière en terug te keren naar Barcelona. Net dan ontvangt hij een katebelletje uit het Vaticaan. Of hij wil komen lunchen met de paus? Blijkbaar heeft iemand de Heilige Vader gewezen op de kwaliteiten van de Spanjaard. „Enige tijd later meldt het Staatssecretariaat dat ik ben aangesteld tot perschef. Moet je weten dat ik nooit zelf contact had opgenomen met de persdienst! Nieuws was daar immers niet te rapen, en een journalist wil slechts één ding, nieuws.”

– *Maakte uw journalistieke verleden het makkelijker om de wensen van persmensen te begrijpen? Of bleek het net moeilijker om hen de vereiste kerkelijke nuances over te brengen?*

Wijlen Joannes-Paulus II geloofde in professionaliteit. Na een ontmoeting met een wereldleider, zij het Gorbachov of Clinton, gaf hij me steeds een volledige weergave van het gesprek. Het was aan mij om te beslissen wat aan de buitenwereld werd doorgegeven. Dat bleek vaak een heikele klus.

Een woordvoerder doet niet aan propaganda. De eerste uitdaging voor iemand die het geheel van de boodschap van de Kerk uitdraagt, lijkt me, is zo helder mogelijk te formuleren wat hij overbrengen wil. Eén curiekardinaal begreep dat ook goed... Inderdaad, kardinaal Ratzinger.”

– *Zijn de media wel in staat te begrijpen wat de Kerk wil zeggen? Is het met andere woorden wel mogelijk de diepe boodschap van het evangelie door te geven via krant of televisie?*

De Britse openbare omroep draaide eens een documentaire over het pausschap en wilde Joan-

Volgens de Spaanse arts Navarro-Valls is het geloof via de media verspreiden heus wel mogelijk. © Belga

nes-Paulus II in een interview enkele vragen stellen. Dat was hoogst ongebruikelijk in de verlegenheid. Als we het toelieten voor de BBC, moesten we het ook toestaan voor alle andere zenders. Maar zie, het kon. En de journalist vroeg: „Heilige Vader, kunt u in enkele zinnen zeggen wat voor u de katholieke Kerk betekent?” Ik hield mijn hart vast. Hoe kon de paus dit in een paar woorden beantwoorden? Maar hij zei gevat: „Ik heb slechts één woord nodig: de Kerk is redding.”

Bij de dertigste verjaardag van de verkiezing van Joannes-Paulus II nodigde de Italiaanse televisie me uit om te vertellen over zijn pontificaat. Ik kreeg welgeteld 36 seconden toebedeeld, terwijl ik minstens een half uur meende nodig te hebben. Dus zei ik voor de camera's slechts één zin: „De paus was een blijde man.”

De vereenvoudiging van de werkelijkheid helpt. Sommigen stellen dat de religieuze boodschap in de hedendaagse samenleving niet kan worden uitgelegd met hedendaagse middelen. Dat

is volstrekt niet mijn overtuiging. Het tegendeel is waar. Alleen hebben journalisten tegenwoordig een merkbare voorkeur voor beeldende taal en zijn ze veeleer wars van theoretische uiteenzettingen. Ben ik met die overtuiging een optimist? Misschien ten behoeve van mijn eigen hart. (*Glimlacht*)

– *Bepaalde boodschappen zijn toch bijzonder moeilijk over te brengen?*

Eén gebeurtenis staat me in die zin voor de geest. Het was tijdens de Balkanoorlogen, waarbij verkrachting als oorlogswaapen werd ingezet. De perverse bedoeling was dat zwangere vrouwen aldus gedwongen werden abortus te plegen. De paus schreef een hoogst persoonlijke boodschap aan deze vrouwen en drukte hen op het hart om toch maar geen abortus te laten uitvoeren, maar de publieke opinie ervoer dat als

Joannes-Paulus II beheerste de kunst om in een teken, een gebaar of een handeling een godsdienstig concept samen te vatten

gruwelijk en hardvochtig. Dat was niet wat de paus bedoelde. Hij leed oprecht mee met deze vrouwen.

– *Tweemaal was u met Joannes-Paulus II op bezoek in België. Hoe blikt u daarop terug?*

Ik herinner me nog heel goed de pausreis van 1985. De interactie tussen de Heilige Vader en het publiek was geweldig. Ook bijzonder toen was de ontmoeting met koning Boudewijn. Dat verklaart waarom de paus tijdens zijn tweede bezoek in 1995 ging bidden bij het graf van Boudewijn. Dat was niet voorzien. Het was zijn hoogstpersoonlijke wens.

Het tweede bezoek was weer anders. Mij blijft vooral de regen bij tijdens de mis op het voorplein van de grote basiliek. Hoe heet die alweer? Juist, Koekelberg. In verscheidene landen waren we meermaals, en we merkten

steeds dat elke pausreis een ander karakter had. Het waren nooit herhalingen.

– *Volgens sommigen was het bezoek aan Nederland in 1985 het dieptepunt van alle pauselijke reizen...*

Ik hoorde de paus zich daarover nooit in dergelijke termen uiten. Weet u, ooit waren we in Azerbeidzjan, waar geen vierhonderd katholieken de mis met de paus kwamen meevieren. Maar dat waren wel zowat alle katholieken van het land!

– *De stijl van Benedictus XVI in zijn publieke optreden verschilt opmerkelijk van die van zijn voorganger. Heeft dat een effect op de wijze waarop de pers over hem bericht?*

Ik meen van niet. Joannes-Paulus II had wel een natuurlijk aanvoelen van de media. Hij beheerste de kunst om in een teken, zijnde een gebaar of een symbolische handeling, een godsdienstig concept samen te vatten. In woorden zou dat door de media nooit zijn opgemerkt. Ik vond dat verbaazingwekkend, aangezien Karol Wojtyla stamde uit een land waar geen vrije pers of televisie bestond.

Benedictus XVI is een buitengewoon en briljant persoon, die omstandig de uitdagingen van deze tijd kan verwoorden. De huidige paus wil het hart van de mensen beroeren door het verstand aan te spreken. Het verschil tussen beide is geen kwestie van stijl. Je kunt hen niet vergelijken. Luister maar naar wat deze paus te zeggen heeft.

– *U bent numerarius (celibatair lid) van het Opus Dei. Had dat een effect op de wijze waarop u uw taak invulde?*

In de Kerk zijn tal van wegen mogelijk om je roeping gestalte te geven. Ieder moet z'n eigen spirituele weg zoeken. Het Opus Dei is de mijne. Zoals u weet bekleedt heiliging van je werk een centrale plaats in onze spiritualiteit. Je moet dus trachten honderd procent professioneel te zijn. Beïnvloedde dat mijn activiteiten? Als woordvoerder kon ik steeds mezelf zijn. En ik houd er van te zijn wie ik ben.